

Цільовими критеріями реалізації превентивної моделі є здійснення комплексної системної діагностики діяльності підприємства з метою виявлення відхилень від наміченої траєкторії розвитку; проведення моніторингу зовнішніх і внутрішніх факторів позитивного та негативного впливу, підтримання стабільності діяльності.

Для реалізації докризової моделі характерними є наступні цільові критерії – прогнозування та запобігання можливості настання кризової ситуації, превентивне визначення неадекватних нормальному функціонуванню підприємства чинників.

Реалізація передкризової моделі передбачає ліквідацію причин прихованої кризи, реалізацію комплексу процедур, що перешкоджають переходу підприємства із фази прихованої кризи у відкриту фазу.

Під час реалізації кризової моделі управління зосереджується на локалізації і ліквідації кризи та її негативних наслідків, що включають комплексний інтенсивний вплив на кризові зони, здійснення радикальної трансформації діючої бізнес-моделі.

Здійснення активного позиціонування підприємства на споживчому ринку, реалізація комплексу заходів щодо реінжинірингу бізнес-процесів забезпечить подальший розвиток бізнесу на стадії реалізації посткризової моделі.

Наведені типи моделей антикризового управління підприємством згруповані в залежності від стабільності розвитку суб'єкта господарювання. За умов, коли підприємство розвивається стабільно і в його діяльності не мають місце прояви та загрози будь-якої зовнішньої або внутрішньої нестабільності, йому слід дотримуватися превентивної моделі антикризового управління. У разі настання загрози порушення стійкого стану функціонування та негативного прояву дестабілізуючих факторів та її прогресивного розвитку, в залежності від фази кризи рекомендовані наступні моделі антикризового управління: докризова, передкризова, кризова та посткризова.

Таким чином, під антикризовим управлінням будемо розуміти «цілеспрямований та постійний процес, орієнтований на розроблення та реалізацію управлінських дій превентивного або реактивного характеру, при яких виникнення певного кризового явища, випереджається формуванням системою адекватних йому антикризових заходів, спрямованих на забезпечення безперервного розвитку підприємства шляхом підтримки балансу між станом зовнішнього середовища і параметрами життєдіяльності підприємства». Даний підхід підкреслює комплексний характер антикризового управління, який проявляється в недопущенні, а в разі її виникнення – обмеження масштабів кризи; відповідає принципу адаптивності, оскільки реалізується при різних умовах функціонування підприємства (від стабільних до

екстремальних); вказує на системність та цілеспрямованість управлінський дій, підкреслює їх збалансованість та своєчасність; акцентує увагу на позитивних змінах параметрів життєдіяльності господарської системи (її оновленні), що, своєю чергою, виключає можливість розпаду системи; вказує на адаптивність, тобто здатність системи пристосовуватися до динамічних змін зовнішнього середовища, що є основою забезпечення економічної безпеки підприємства.

Список бібліографічних посилань

1. Близнюк О. П., Іванюта О. М. Політика управління позиковим капіталом в системі формування антикризової стратегії торговельного підприємства. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. 2017. Vol. 5, No. 4. Pp. 12–17.

2. Управління фінансовою безпекою підприємств торгівлі в умовах невизначеності : монографія / за заг. ред. А. С. Крутової. Харків : Іванченко І. С., 2017. 264 с.

3. Приходько В. П. Управління економічною безпекою підприємства. *Економіка та держава*. 2013. № 10. С. 10–12.

4. Живко З. Б. Механізм управління системою економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2014. Вип. 3 (44). С. 37–42.

Одержано 27.10.2017

УДК 332.2.021

Зоя Дмитрівна КАЛІНІЧЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВПЛИВ СТРАТЕГІЧНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

Світовий історичний досвід незаперечно доводить, що сталий розвиток різних сфер бізнесу досягається за рахунок оперативного використання у господарській діяльності відкриттів, винаходів та інших інновацій, що забезпечують стратегічні конкурентні переваги на ринку.

Концептуальний характер інноваційних процесів вимагає адаптації наявних у різних сферах діяльності методів, методик одержання й обробки інформації щодо специфічних особливостей даних процесів на сучасному етапі. Це висуває додаткові вимоги до застосування міждисциплінарних підходів для досягнення необхідного ступеня узагальнення інформації про результати впровадження інноваційної діяльності, інноваційну активність у державі.

Методологічним питанням організації інноваційної діяльності, проблемам оцінювання результатів такої діяльності присвячені чисельні публікації. Серед вітчизняних авторів виділимо праці Л. І. Федулової, Ю. В. Соболева, В. А. Василенко, С. А. Попова та інших учених.

Метою дослідження є систематизація теоретичних положень щодо стратегічної інноваційної діяльності, формування на цій основі методологічного інструментарію для оцінки рівня розвитку та ефективності інноваційної діяльності, її впливу на економічну безпеку України.

Завданням є розробка концептуальних теоретико-правових засад відповідальності суб'єктів права як складової механізму правового забезпечення економічної безпеки держави; аналіз теоретичних і практичних проблем у цій сфері та формулювання на цій основі науково обґрунтованих рекомендацій щодо стратегічної інноваційної діяльності в державі, відповідальності суб'єктів права в сфері інноваційної активності та забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Як відзначає Л. І. Федулова [1], вибираючи актуальну інноваційну стратегію, держава та окремі підприємства надають перевагу проблемам з достовірною оцінкою ризику й оцінкою можливого синергетичного ефекту, як результату активізації інноваційної діяльності. Елементом системи зростання достовірної оцінки ризиків та забезпечення фінансово-економічної безпеки є механізм правового регулювання питань інноваційного розвитку. Механізм розглядається як сукупність правових засобів (принципів, методів, функцій фінансово-правового регулювання, правових норм, фінансових правовідносин). При цьому слід вказати на особливе місце у механізмі правового забезпечення юридичних санкцій.

Систему суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки складають: суб'єкти фінансового права, судові і правоохоронні органи, державні органи з виключними повноваженнями у сфері забезпечення національної безпеки, спеціально створені органи фінансово-економічної безпеки; повноваження суб'єктів права у сфері фінансово-економічної безпеки; систему дій суб'єктів права у контексті можливих загроз фінансово-економічній безпеці держави.

Процес стратегічного інноваційного планування сам по собі пов'язаний з високим ступенем узагальнення інформації, застосуванням концептуальних моделей. Значну роль у ньому відіграють елементи особистісної свободи, інтуїції, передбачення, оцінки.

Конструктивною є побудова дослідження не на критиці існуючих підходів, а на прагненні до узагальнення досвіду, накопиченого в різних галузях науки, до систематизації знань про впровадження стратегічних інновацій і максимальної адаптації процесу до вітчизняних умов.

Загальна характеристика стратегій інноваційного розвитку, інноваційної активності базується на дослідженні таких стратегій, як: традиційна (підвищення якості); наступальна (розширення ринку); імітаційна (покупка ліцензії); захисна (не відставання від інших); поглинаюча (купівля нововведень); створення ринку [2].

Успішній реалізації стратегії сприяють знання ринку й маркетингових методів, можливість розподілу ризику, обґрунтований вибір ефективної інновації, складання планів і проведення великої організації роботи з впровадження нововведень.

Наступальна інноваційна стратегія має кілька різновидів, серед яких можна виділити дві основні: Стратегія досягнення переваг зі зниження витрат за рахунок більш дешевого виробництва й збуту продукції – масове виробництво дозволяє мінімізувати постійні витрати й установлювати низькі ціни. Стратегія орієнтації на нові ринки – найбільш ризикована й дорога – припускає розробку нових товарів і освоєння нових ринків одночасно, що дозволяє знизити залежність від одного продукту або асортиментної групи й виявити найбільш ефективну сферу діяльності.

Інновації – це необхідний елемент ефективного бізнесу. Інноваційний потенціал – ступінь готовності до реалізації проектів стратегічних змін. На наш погляд, для його оцінки повинні перевірятися в комплексі: стан внутрішніх підсистем та система діагностичних параметрів:

- вхідні – кількість і якість ресурсів;
- вихідні – результативні показники ефективності виробництва;
- структурні – характеристики стану основних засобів, персоналу, організаційної побудови й ін.;
- функціональні – показники економічної ефективності роботи;
- локальні – враховують відхилення від мети і завдань;
- комплексні – відображають можливий вплив відхилень на результати;
- залежні – діагностика стану організації по сукупності показників.

Інноваційно-економічний механізм стратегічного розвитку держави не може існувати як замкнена система, він є динамічною відкритою системою, яка враховує вплив безлічі як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Виходячи з цього, стратегічний інноваційно-економічний механізм може виконувати наступні функції:

реалізація потенціалу, закладеного у кожній формі власності та господарювання, забезпечення конкуренції та співпраці між ними у справі використання інноваційного потенціалу при виході з економічної кризи на шлях економічного зростання;